

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 10^{kén} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

L e á n y é s M ó r.

(Andaluz monda.)

K ö z l i B. BARKÓCZY FERENCZ.

Egész naponta az andaluz part hosszában jártam azon részen, melly Chiclana és Jariffa között nyúlik-ki; est felé átmentem Paloma csúcs mellett, 's Celonia nevű falu felé közeledém. A' part e' része erdős és vad. Az országút mintegy fél óranegyednyire fekszik a' tengertől. A' szárazon megszakadt hegycsoportot lát a' szem, hol parafák 's illatos fűvek nőnek; az országút 's tenger között egy sor fővényhalom huzódik-el, mig egyes szirtek tetőiről, mellyek az országút mellett itt ott emelkednek, mór őrtoryok öt-redékei láthatók. A' napvilág hamar eltűnt, de a' hold feljött, 's megváltoztatá lassan, mennél magasbra emelkedék, a' jelenés komoly karakterét; midőn szeliid fényét a' sovány sivatagra veté, a' reszkető tengert ezüsttel megtölté, 's a' Stunis hegyek vázolatait megismerteté.

Ismét mintegy órát hagytam hátra, 's fölgerjedit bennem a' kívánság valahol éj-szállást találni; midőn, egy kiálló tetőről lejövén, nem nagy távulságra három épületet pillanték-meg, mellyek közül kettő nyilvánosan igen nagy volt. Legközelebbi a' parthoz mórnak látszék, de nagyobb volt, hogy sem pusztá őrtoronynak tarthatám vala. Köztte 's a' fővényhalmok között, közel az országúthoz, állott egy más, mellyet tüstént kolostornak ismerék, mi alatt attól csekély távulságban balra egy erős épület, roppant tornyokkal, nagy tért fogott-el. Külsője nagyon festőinek látszék. Mielőtt éjszállásért a' kolostorba beszólltam, elhagytam az országut, 's néhány száz lépést tevék azon épület felé, hogy azt pontosabban megtekinthessem.

A' hold most meglehetősen magasban állott, 's fényénél mindent világosan ki leheté ismerni; de egy tárgy, mellyre sugárai estek, jobban voná magára szememeimet, mint más minden. Nőalak volt

az, nagy és pompás, melly a' karfára támaszkodék; kezei melljén keresztbe vetvék, 's feje ugyan azon nyugvék. Mindig közelebb léptem, úgy, hogy arcának komoly, kissé szomorú jelentését megismerhetni hittem. Keresztét 's olvasóját is láthatám; azok oldalán függtek. — Mit csinál ő itt? — A' vár egészen laktalannak látszék. Egy torony még sértetlen volt ugyan, de a' falak mindenütt megrönsolvák, 's meghasadvák; nagy töredékek és kőhal-mok fekvének lábainnál, 's a' bejárások füvel és bokorral elzár-vák, melly sok helyen a' falakat is befedte, 's az ablaknyílások-ból nőtt-ki. Igazán kérdhetém magamat, „mit akart ő itt?“

Itt állék rövid ideig határozatlan, beszéljek-e! De lassan! nem tudtam, hogy babonás érzet fogott-el, 's egész aggodásig emelkedék. — „Balga dolog — gondolám magamban — ez épületet bizonyára lakják, 's a' szegény nő esti légen frisíti magát.“ — De nem üzhetém-el azon érzést okokkal. Végre nem tarthatám magamat; lassan eltávozáim, de a' mellett mindig az alakra meresztém szemem', melly folyvást mozdulatlan maradt. Kevés percz mulva ismét az országuton valék, 's nem kételkedém többé; azonban hirtelen a' kolostor-csengetyűre tevém kezemet. Az ajtó sebesen kinyitatték, 's látogatásom nem sokára bejelentetett.

„Kolostorunk ajtói mindig nyitvák azoknak, kiknek oltalmára van szükségök“ — mondá a' szentferenczi szerzetes, ki az ajtót fölnyitá. — „Most éppen gyász ajtatosságot tartunk Donna Isabel-ért, de nem sokára elvégződik az; akkor azután, fiam, kielégítetnek kívánságaid. Keletről, vagy nyugotról jösz?“

— Nyugatról — viszonzám — Beloniából.

„Fenségesen világít a' hold!“ folytató a' szerzetes.

— Olly világosan, hogy engem az országútról balra azon vár felé átesalt, hol az erkélyen. —

„A' végrimre hivatom!“ — szakasztott félben a' szerzetes, mi-
alatt sebesen keresztet hányt magára. Valóban elhagyott, a' nél-
kül, hogy többet szóllott volna,

Miután az utas szükségei kielégítve voltak, ugyan azon szerzetes, ki bebocsátott, hálószobámba vezete. Földre tevé a' lámpát, megál-dani, 's elhagyni akart, midőn kezem' karára tevém, 's mondam: „engedd-meg kíváncsiságomat jó atyám — de bizonyára megmond-hatod nekem, valljon azon vár, balra az országúttól, lakva van-e? Azért kérdezem, mivel“ —

„Tudom, mért kérdezed — esett szavamba a' szerzetes. — Tudom mit láttál; a' kíváncsiság természetes; 's mivel nem titok a' dolog, elbeszélésem neked a' mondát, mint azt megtudtuk. Nem

sokáig tart-föl álmodtól. — E' szavak után üléssel kinált-meg; én hát leereszkedém hozzá a' kis ágy szélére, 's ő így kezdé:

„Most nyolczvan éve, hogy emberi lény lakott e' várban, melly akkor a' belloniai grófé volt. Ez büszke, fösvény ur vala, 's nagyon nehéz lenne elhatározni, mellyiknek volt e' két szenvedély közül nagyobb ereje rajta. Egyetlen leánya Isabella volt, kinek testi-szépsége 's lélekfőnsége egész Andaluzban közönségesen csudáltatott, 's magában a' madridi udvarban is megismertetett. A' grófnak minden kívánsága kétfelé oszlott. Ő herczeg és spanyol grand akart lenni; azért leányának olly házasságot gondolt kieszközölni, melly főtörekvéséhez talán kívánatos lenne.

De a' gróf szegény volt. Régóta olly házat tartott, melly jövedelmének megnem felelt. Az időben, mellyről a' monda szól, vagyonviszonyai kétségbeejtő rosz állapotban voltak, 's még is jobban törekvék most, mint valaha, rangfőlemelésre 's leányának magas családdal egybekötésére. habár a' hihetőség kívánságát elérni napról napra kisebbedék is. Megtiszteltetések csak hatalmas közbenjárások 's ajándékok által voltak ez időben a' koronától megnyerhetők. Isabella kész volt férjhez menni: de a' grófnak hibáztak a' módok őt az udvarnál bemutatni, 's az által összeköttetést szerezni, mellynek befolyására olly igen nagy szüksége volt. — Látod — mond tovább a' szerzetes (mialatt felkelt, 's egy kis ablakot fölnyita) — azon összehullt épületet közel a' tengerhez, a' vár ellenében!

— Már észrevevém azt! — vizonzám.

„No's — folytatá a' szerzetes — azon időben, mellyről szölok, ez épületet egy Mór laká, ki értte nagy bért fizetett a' grófnak, kinek tulajdona volt. A' Mór külsője 's életmódja egyiránt különös vala. Arcza, mint a' legenda mondja, rendkívüli szép, de azon nevezetességű, hogy most egy angyaléhoz 's más perczben inkább a' sátánéhoz, mint angyaléhoz, hasonlita. Az idő rosz vagy jó volt, minden reggel sajkáján Tunis partjaihoz ment, 's napnyugot után tért vissza. A' torony belsőjét egész éjen át fényes láng világítá, 's bár tudták, hogy a' Mór egészen egyedül van, gyakran még is két alakot láttak a' világnál ide 's tova keringeni. Mondák, hogy kolostorunk főtiszte, ki gyóntató-atya volt a' várban, inté a' grófot, 's mondá neki, hogy Isten áldása nem nyughatik addig házán, mig pénz kedvéért megengedi e' Mórnak a' toronyban lakást; a' fiatal Isabella is kéré atyját, mondja-fel a' Mórnak a' szállást. De a' grófnak szüksége volt a' pénzre, 's így felelt: „a' torony enyim; a' Mór fizet nekem annak használataért,

‘s a’ mit benne cselekszik, ahoz semmi közöm!” — ‘s így benne lakott a’ Mór, mint az előtt.

Isabella még soha nem látá a’ Mórt, kivévén, ha csolnakával a’ parttól eltávozott, vagy visszatért; ekkor is szemei olly nagy távulságra meg nem ismerhették, valljon igazat mond-e a’ hir e’ különös férjfiúró, vagy sem. E’ bizonytalanságnak azonban nem sokára végződnie kellett. Egy este, midőn a’ gróf, leányával, a’ vár erkélyén ült — melly a’ tengerre nyujta kilátást — a’ gróf mély álmokba szenderült zavarodása ‘s nem teljesült kívánatai fölött — Isabella pedig néha gitár hurjait pöngeté, de gyakrabban a’ csendes tengerre ‘s pompásan leszálló napra is tekintete — kilépett a’ toronyból a’ Mórnak magas pompás alakja, ‘s a’ vár felé sieté. Először tev ézt!

„Atyám! — mond Isabella — a’ Mór a’ várkapunál van!”

— A’ Mór? — válaszolt fölgorva a’ gróf — gondolatim e’ perczben vele foglalatostoktak.

„Vele?” — kérdé donna Isabella, ‘s a’ legközelebbi perczben belépett a’ Mór, ‘s honának szokása szerint köszönté a’ gróft ‘s Isabellát.

„Uram! — mondá a’ gróft megszólítva — nem szivesen tartok bérben olly házat, mellyet tetszés szerint fölmondhatni nekem. Jelen lakásom tetszik, ‘s ön egyezésével kiveszem száz évre, ‘s előre leteszem a’ bért.”

A’ gróf, mint a’ legenda mondja, örült, ‘s meglepetett egy-szersmind. Ha csak tíz évről szöll vala is a’ Mór, örömet szerzett volna neki: de az ajánlat, száz évre lefizetni a’ bért, annyi gondott okozta, mint örömet.

— A’ bért száz évre mondja ön? — viszonzá a’ Mórnak — különös egy ajánlat! Már fele az időnek elég volna, hogy önnek két lakja legyen — tornyom, és sirja!

„Mi nem vagyunk olly rövid életűek — viszonzá saját mosolylyal a’ Mór — ‘s azon esetben is annál jobb az ön örököseinek.”

— No’s — mondá a’ gróf — nem akarom ön ajánlatát elháritni, ‘s a’ hosszú idő miatt elegendek valamit a’ bérpénzből.

„Semmi elegendést sem kívánok — viszonzá a’ Mór — itt a’ pénz! — tev hozzá, mialatt az ajtó felé lépett, ‘s egy nehéz zacskót a’ padolatra tön. — Sok idő kell, mig a’ bért száz évre egyenként megszámloljuk.”

Isabella egész ideig ott ült gitárjával, ‘s nem emelé-fel szemeit hurjairól. De végre győzött a’ kíváncsiság, ‘s fölveté azokat, gondolván, hogy a’ két férfi pénzt számlál. De a’ Mór rá fügeszté tekintetét, ‘s e’ tekintetet soha sem felejté-el a’ leány.

A' pénz nem sokára megszámlátatott, 's a' megválásnál Isabellának tiszteletteljes főhajtással egy gyűrűt nyújtott a' Mór, mi által — mint ő mondá — honjának szokása szerint a' gróf örökösnejének birtokjogát megismeri. Az egy gyönyörű, gyémánttal befoglalt opál volt, melyben a' leány, midőn azt (mint természetes) a' Mór elmenté után pontosabban megtekinté, a' Mórnak hiv képmását látta. — Erről mit sem mondott a' grófnak; ki más nap reggel elhagyá vele a' várat, a' királyi udvarhoz, mely akkor Sevillában tartzkodék, menendő.

Isabella az udvarnál sok imádót, 's a' gróf némi cselszövényekre talált alkalmat; de fő kívánata még is teljesülsen maradt. Nem sokára meggyőződék, hogy célainak elérésére pénzre van szüksége, 's a' Mór pénze már csaknem kimerítettett. Isabellára a' sok gavallérok közül, kik kegyét megnyerni igyekeztek, egyik sem tett benyomást, mert az ő szívében más kép élt, 's a' gyűrű, melyet viselt, állandóul emlékezteté a' Mórnak szép, igen érdekes arczulatára. Ha félretevő estve a' gyűrűt, alig tudott megválni nézésétől. Egyébiránt Isabella elégületlen volt magával. Gyanítá, hogy a' gyűrű több mint embermű; mert a' gróf, ki többször megnézé azt, soha sem vevé észre benne a' képet, bár az világosan állott Isabella szemei előtt, 's gyanúja nem sokára még jobban bebizonyult.

Haragudva magára, hogy olly kép foglalja-el lelkét, 's jól érezve, hogy a' gyűrű, melyet oly gyakran tekinte-meg, ugyan azt elfogá, — elhatározá ez édes uralkodástól megszabadulni. Késő éj volt. Atyja házáat a' Guadalquivir öblöngeté. — Isabella megnyitá az ablakot, lehuzá ujjáról a' gyűrűt, 's a' mély sötét hullám fölébe tartá. — „Még egy pillanatot! — mondá ő — visszahuzá kezét, 's lámpához tartá a' gyűrűt. Rajta volt a' Mór képe, de a' vonások jelentése változva; az majdnem egy szép ugyan, de rossz lélek arcza volt. Isabella eliszonyodék, letevé a' gyűrűt, és sebesen bezará az ablakot.

Ah! ha volt volna ereje éghez folyamodni, 's a' gyűrűt ellökni magától, ugy megszabadult volna a' hosszú tisztitótüztől, 's te fiam, nem láttad volna őt az erkélyen. De folytatom. Donna Isabella a' gyűrűt, 's a' Mór hatalmát rajta megtartá.

(*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

H i r s z e k r é n y.

A' magyar opera barátainak kellemes ujságot hirdetünk; és az? Schodelné asszonyt, az üdlött dalművésznét, ismét sikerült színigazgatóságunknak színházunk számára megnyerni. Éljen a' derék igazgatóság, éljen a' jeles művésznő! — Hajóhidunk mart. 6-án elkészülvén, a' két város közötti közlekedés estvéli 7 $\frac{1}{2}$ órakor megnyitattott. — A' tél és tavaszról alkotott mart. 5-én reggel hópelyheket rázott-ki szakálából, mellyek azonban délután már felolvadtak. — A' Galathea nevet nyertt 60 ló ercű „Zsófia“ gőzös, melly mult éven a' Dráván járt, ó-budai hajógyárunkban ujan butoroztatván-fel, mart. 5-kén délutáni 3 órakor, taraczk-durrogások 's Ceccopieri nemes ezrede bandájának zengedezései között tömérdek vendéggel Pestről Vác felé séta-utat tön; 's miután Sz. Endre irányában a' lefelé jövő Árpádot 12 taraczk-lövessel 's zenehangokkal üdvözlötte volna, esti 6 $\frac{1}{2}$ órakor a' hidon alul kikötött, honnan közelebbi napokban rendeltetése helyére, a' Glasdosnicza és Braila közötti vizekre ránduland. Szobáinak falai mahagoni-fával deszkáztottak, 's a' ruganyos pamlagok pompás látványt nyújtó lószőr-vegyületű kelmével bevonvák. A' padló parquettirozott. — A' győri-czigány-gyermekek név alatt ismert természetes hangászok „Bihary-banda“ névvel, Weszter ur, jeles magyar tánczos kíséretében Bécsen 's német országon keresztül Parisha 's Londonba szándékoznak menni, nemzeti táncmuzsikánkat Európával megismertetendők. (H.) — József napi vásárunkra a' külföldiek szép számmal érkeznek. — 6-kán estve ismét mintegy 1 $\frac{1}{2}$ ujjnyi magas hó hullott.

FÜLHEGYI.

KÜLÖNFÉLE.

Lenyelt kés. — Olly mesésnek látszik a' következő történet, hogy értelmes olvasók regének tartanák azt, ha hitelességeért régi munkák eléggé nem kezeskednének. — Grünwaldban, porosz országban, Königsbergtől 7 mértföldnyire, 1635-ben élt egy fiatal, Grünheyde András nevű paraszt, ki azon évi maj. 19-kén roszul levén, hányásra azzal akará magát ingerelni, hogy kenyérvágó kését hegyén fogta 's fanyelével torkát belől csiklandá. De az együgyű 's vigyázatlan ember kezéből a' kés kisiklott, 's azt le kellett nyelnie. Elejénte torkában maradt a' kés, 's Grünheydenak nagy aggodalmat okozott. A' paraszt, mint képzelhetni, nagy félelemben esett, 's fejére állt azon reménnyel, hogy torkából ki fog esni a' kés; de ez meg nem történt, 's így remegtében egy kanna sert egy húzomra kiürített. Így a' kés gyomrába csuszott-le, 's most méltán aggódék, hogy az éles vas vendég fölmetszendi uj lakát. Jóllehet igen búsult a' szegény András, szokott házi foglalkozását még is folytatá a' nélkül, hogy különös nagy baját érezte volna. E' történet, miután tudva lett a' vidéken, nagy figyelmet ébreszte, 's a' landbergi polgármester az egész eseményről tudósítást küldött Königsbergbe az ottani igen híres B. doctor 's professorhoz. Ezen emberbaráti gyógyász Grünwaldból Königsbergbe hozatá a' fiatal parasztot, 's összegyűjteté az egész orvosi kart, hogy tanácskozzék vele a' szegény András állapotjáról. E' rész-

ben az volt a' vélemény, hogy a' beteg élete csak az által mentethetik-meg, ha metszéssel vétetik-ki gyomrából a' lenyeltkés. András megegyezék a' műtétben, melyet jul. 9-kén 1635-ben Schwab, sokat tapasztalt königsbergi sebész, csakugyan végrehajtott. A' beteg egy hosszú asztalra kötteték, 's a' hely, melyen a' metszésnek kellett történni, bal oldalon a' rövid bordák alatt mintegy két ujnyi szélesen szénnel kijeleltetett, mire a' bőr felnyitatték. Mivel pedig András élen 's itlan volt, gyomra egy kissé meghosszabbult, 's ez okból nem lehetett azt legott megfogni. A' működő sebész tehát görbe tüvel huzta-ki, fölmetszé 's a' lenyelt kést kivevé; mire a' fiatal paraszt gyöngye hangon mondá: 'csakugyan az én késem!' — Grünheyde András kigyógyított szerencsésen, 's egészséges lett; utóbb Landsbergben letelepedék, 's 1641-ben egy fiatal szép pár leányt vett nőül; a' kimetszett kést pedig, mint ritkaságot, a' lengyel király vevé-meg. (Öst. Blätt.)

LIGETFY ANDOR.

Katonafogás Syriában. — Lord Lindsay „Letters on Egypt, Edom and the Holy Land“-jében Farren ur egykori syriai generalconsultól az alább következő levél közöltetik a' katonafogásnak azon módjáról, melyet Mohamed Ali a' fennebb említett tartományban divatba hozott. — „A' katonaszedésre rendelt idő titokban tartatik, 's közönségesen ünnepnapon kezdetik, midőn a' nép mecsetbe megy. Imádság ideje alatt számos katonacsapat árad szét a' városnak minden negyedébe; egy puska lövés szolgál nekik jelül a' kötéllel toborzáshoz. Ekkor személy 's rang-válogatás nélkül minden polgárt megrohannak, ki véletlenül az utszán láttatja magát. A' kétségbeesve ellenszegülőket a' scraíl négyszögű udvarára hajtják vagy vonszolják, 's ismét visszatérnek ujonez martalékok gyűjtendő. Ugyan azon pillanatban szorongás és kétségbeesés légrendítő zaja harsan-meg a' városban. Gyermekek anyák, agg anyók, roskadozó inó 's magukkal tehetlen aggastyánok szaladgálnak vagy inognak az utszákon fel 's alá férjeik, gyermekeiket 's 's gyámolaikat keresve, kiktől minden előkészület, minden bucsú és áldás nélkül tán örökre elszakasztattak. Az önkénynek szegény áldozatai azonban börtönükben nyögnek, öröktől, a' kétségbeesett tömeget erőszakosan visszanyomóktól, körül fogva. A' bejáráshoz nők és leányok tolongnak, látni akarók, nincsenek-e kedveseik a' szerencsétlenek között; a' sejtelmeiket valószínűnek látók egy része ájulva rogy-le, mások örvendő dühök kitörésében a' proféta nevét átkozzák, 's következő pillanathban ugyan ahhoz folyamodnak véres boszúért. Ezen emberiséget gyalázó módon begyűjtött ujonezok vizsgálatul orvos elébe állíttatnak, 's a' fegyver viselésre alkalmasok külön választva a' többtől, 's citadellákba zárattatván, egyenruhát kapnak, ezredek közé osztatnak, 's 8—13 nap alatt szülőföldökről elvitte távol tartományokba szállíttatnak.

Keletindiai nők vallásossága. — Vakhit, babona, sötételműség, képzelgés, vagy miként nevezzélek te felvilágosodás vampyra! mikor szünsz-meg már uralkodni? mikor foszlanak-ki a' halandók egészen sötét fátyolodból?! Valóban vérzavaró hallani még most e' világosodáshoz mind inkább közeledő században is a' babonának újabb és régibb nemű lánczaiban tepedőkről. Ki ne borzadna, hallván, hogy utóbbi négy évben (az angol parlament elébe terjesztett hivatalos tudósítások szerint,) Kelet-indiában 2.610 nő áldozá magát tartományuk 's vallásuk ferde szokása szerint csupa vallásosságból a' lángfalnak, hogy megholt férjöknek árnyékát megnyugtassák!

Chinai sorsjáték. A' Chinák valamint mindenben, ugy sorsjátékaikban is különbözök. Kiosztanak t. i. bizonytalan számú jegyet, mellyeknek mind-egyikére 36 kártya közül egynek neve van írva. A' vevők e' jegyek közül kényőkre választhatnak. Egyszer egy hétben a' 36 kártya közül egy felfordítottatik, 's azok, kiknek jegyén a' felvetett kártyának neve van, nyertesek, és azt, mit betettek, harminczszorozva kapják vissza. Illy jegynek vevője egyébiránt annyit tehet-fel jegyére, mennyit akar; a' betett összeg mindig harminczszorozva fizettetik neki.

EMLÉKMONDÁS.

Erény.

O rény! csak a' te nyomdokidon lehet
Eljutni boldogságra! te mennyei
Vigságra hívtad tisztelődet
'S nem keresett örömekre vontad.

DAYKA után —

Egyet-értés. — Ép fő, buzgó szív, elszánt akarat 's a' csudatevő egyetértés kicsinből nagyot tud varázsolni.

Ifjú. — Az el nem fogult ifjú kebel a' haza lángoló szeretetétől dagad, annak szent ügyét szolgálni buzgó kívánsága, munkássága, ereje 's tehetségeinek őszinte felajánlása — a' szívét 's lelkét átható nemes tűz, a' hazafídi élénk indulat, az emberiség kívánságai, szükségai, nyomorúságai enyhítésére vonzódo készség, a' sors viharainak megtámadásaitól meg nem rendítve ment marad, 's merőn áll.

B. MEDNYÁNSZKY ALAJOS után —

Fő és szív. — E' szó ember, valami felségest vagy is olly valót jelent, ki a' mindenhatóság ismeretes földi teremtményeinek remeke, kinek a' fő és szív kitünőbb sajátjai, ugy hogy e' kettőben határozódik, ezekben létez az ember igaz bece, sőt az emberi becsnek igaz mértéke is.

SZILASSY JÁNOS után —

Gondolat-pillangók. Jó tett az élet legdiszeseb virága. Csuda róza-szál ez, melly a' sors vad zivatarjai közt is fenntartja kellemét.

Az elnyomatott igazság hasonló a' felhők fátyolától fedett naphoz; egy ideig láthatlan ugyan, de utóbb legyőzi a' sűrű homályt. V. BRN.

Betűrejtvény.

Ny—nyel elől állat. — P—vel város. — Soha munkát
Nem kedvelt R—rel. — Gyarló, ha fejezted T—vel.

PÉNZES JÁNOS Aradrul.

Előbbi rejtvény: NÁD.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon alul, a' Duna partján 114. sz. a.

Nyomatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.